

ROLUL APĂRĂTORULUI ÎN PROCESUL INVOCĂRII ADMISIBILITĂȚII SAU INADMISIBILITĂȚII PROBELOR ÎN PROCESUL PENAL

Oxana POPA,

doctorandă, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

În Republica Moldova, în sistemul garanțiilor juridice, instituția procesuală a dreptului bănuitului, învinuitului, inculpatului la apărare ocupă unul din locurile importante. Principiile acestei instituții stau la baza art. 26 al Constituției, care prevede că dreptul la apărare este garantat, datorită cărui fapt fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Asigurarea dreptului la apărare constituie o garanție importantă a stabilirii adevărului în fiecare cauză penală, a soluționării corecte a cauzei penale, precum și a emiterii unei sentințe legale și întemeiate. Nu este deloc întâmplător că încălcarea dreptului la apărare reprezintă una dintre cauzele erorilor judiciare. Experiența arată că respectarea strictă a drepturilor bănuitului, învinuitului și inculpatului pe parcursul urmăririi penale și a examinării judiciare a cauzei exclude posibilitatea condamnării ilegale și neîntemeiate, a aplicării greșite a legii penale și a fixării unei pedepse inechitabile.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege. Orice persoană cercetată într-un proces penal are, în special, dreptul:

a. să fie informată, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c. să se apere ea însăși sau să fie asistată de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistată în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d. să fie asistată în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere [1, p. 115].

Activitatea desfășurată de apărător este un serviciu de necesitate publică pentru realizarea justiției penale și a apărării sociale, acestea fiind elemente ce determină natura juridică a apărării [2, p. 95].

În conformitate cu art. 67 alin. (1) CPP RM, apărător este persoana care, pe parcursul procesului penal, reprezintă interesele bănuitului, învinuitului, inculpatului, îi acordă asistență juridică prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege. În calitate de apărător în procesul penal poate participa: avocatul, persoane abilitate prin lege cu atribuții de apărător sau un apărător din străinătate.

Art. 100 alin. (2) prevede direct care sunt drepturile apărătorului în cadrul administrării probelor, tot aici observăm că legiuitorul a omis includerea unor norme speciale care reglementează procedura de solicitare sau de prezentare a obiectelor, a documentelor și informațiilor [3, p. 22].

Împuternicirile avocatului în procesul penal sunt substanțial largite, toate activitățile pe care el le întreprinde în vederea colectării

probelor nu reprezintă acțiuni de urmărire penală, ci determină anumite activități în scopul realizării funcției de apărare a clientului. Mai mult decât atât, în procesul realizării sarcinii sale, avocatul nu este în drept să se folosească de împuterniciri autoritar-statale, astfel cetățenii nu sunt obligați, aceștia doar au dreptul de a oferi informații apărătorului, dacă acceptă acest lucru. Prin urmare, dreptului apărătorului de a strânge și a prezenta obiecte și documente, care pot fi recunoscute în calitate de probe sau corpuri delictive, nu îi corespunde obligația unei anumite persoane de a le pune la dispoziție în temeiul solicitării lui, astfel cetățenii nu sunt obligați, ci au doar dreptul de a oferi informații apărătorului, dacă acceptă acest lucru.

Apărătorul sau avocatul reprezintă apărarea într-un proces penal, fiind parte a procesului egală în drepturi cu acuzarea de stat, acesta apără activ beneficiarul/ clientul său, colectând probe noi, și nu se limitează doar la reacționarea la acuzațiile aduse.

Apărătorul colectează și solicită administrarea de probe conform procedurilor legale, participă la cercetarea acestora și formulează cereri, fiind înzestrat cu drepturi egale în fața instanței de judecată în raport de toți participanții la proces. Totodată, efectuează propria investigație asupra cauzei pentru a asigura reprezentarea efectivă a clientului și, după evaluarea personală a valorii probante a informației colectate, solicită organului de urmărire penală administrarea și admiterea probelor conform procedurilor legale.

Apărătorului i se pune la dispoziție, în esență, dreptul de a fixa de sine stătător informațiile descoperite [4, p. 72]. În scopul susținerii poziției sale, apărătorul poate să prezinte în instanță obiecte, documente, totodată acesta are dreptul, să poarte convorbiri, care, în opinia lui, posedă importanță probatorie. În acest sens legiuitorul a omis prevederea potrivit căreia acțiunile efectuate de apărător ar putea fi incluse sau ar îmbrăca o anumită formă, ca de exemplu: procesul-verbal de audiere al martorului, întocmit de ofițerul de urmărire

penală, în cadrul procesului de audiere a acestuia. Așadar, apărătorul în scopul susținerii poziției sale trebuie să se adreseze cu cerere prin care probele (documente, înscrisuri etc.) obținute de acesta să fie admise în cauză, sau să solicite efectuarea acțiunilor de urmărire penală, de către organele competente, iar ulterior poate solicita anexarea la materialele cauzei penale [4, p. 116].

Prin urmare, apărătorul este persoana care acordă asistență juridică prin toate metodele neinterzise de lege, prerogative destul de largi la prima vedere, însă care prezintă o limitare în acțiuni atunci când vine vorba de probatoriu.

În cadrul fazei de urmărire penală conform art. 95 alin. (3) CPP, apărătorul, în scopul susținerii poziției clientului, poate solicita inadmisibilitatea anumitor probe, precum și excluderea acestora de la materialele dosarului, decizie care la această etapă îi revine organului de urmărire penală. Totodată, în cadrul fazei de judecată la etapa examinării în ședința preliminară apărătorul poate solicita, de asemenea, inadmisibilitatea anumitor probe invocând argumente întemeiate și legale. În cea de-a doua situație, rolul decisiv îi revine deja instanței de judecată, la fel apărătorul poate solicita inadmisibilitatea unor probe fie în cadrul ședinței preliminare, fie în cadrul cercetării judecătorești invocând motive legale.

Un alt privilegiu pe care îl are apărătorul, în cazul când constată încălcarea drepturilor clientului său, a prevederilor constituționale, este dreptul acestuia de a sesiza în acest sens Curtea Constituțională a RM, ca de exemplu sesizarea nr. 56g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 94 alin. (1) din Codul de procedură penală (excluderea probelor din dosarul penal) a avocatului Vasile Nicoară, sesizarea nr. 90g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 90 și 95 din Codul de procedură penală depusă de avocatul Vitalie Nagacevschi, sesizarea nr. 50g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 342 alin. (2), 346 și 352 alin. (3)

din Codul de procedură penală (invocarea nulității probelor la ședința preliminară) depusă de avocatul Tudor Osoianu.

Funcția apărătorului în procesul invocării admisibilității sau inadmisibilității probelor nu își găsește o reglementare expresă, exhaustivă, ci este determinată de activitatea acestuia. Deci, după cum am menționat mai sus, apărătorul poate întreprinde orice acțiune neinterzisă de lege, pentru realizarea scopului de apărare, totodată anumite activități sunt limitate, deoarece au o denumire juridică și presupun executarea doar de către autorități competente.

Procedura invocării admisibilității și inadmisibilității probelor este una foarte importantă în cadrul procesului penal, deoarece aceasta asigură exercitarea pe deplin a dreptului la apărare, a dreptului la un proces echitabil. Avantajul solicitării de către apărător a admisibilității sau inadmisibilității, permite desfășurarea procesului penal în condiții de respectare a principiului contradictorialității. Apărătorul își poate exercita pe deplin menirea atunci când va prezenta dovezi obținute conform prevederilor procesual-penale, fie la faza de urmărire penală, fie la faza de judecată, iar ulterior va solicita admisibilitatea acestora

în cadrul procesului penal. La fel, apărătorul își va găsi rolul și locul în procesul penal, își va realiza pe deplin funcția de apărare doar invocând legal inadmisibilitatea anumitor probe.

Referințe bibliografice

1. Gheorghe Teodor Viorel. Teză de doctor, Aflarea adevărului, principiu fundamental al procesului penal, p. 115;
2. Tudor Osoianu, Ivan Vesco. Statutul procesual al avocatului-apărător. p. 95;
3. Igor Dolea. Probele în procesul penal, Îndrumar pentru avocați, Chișinău, 2016;
4. Theodoru Gr. Tratat de drept procesual penal. Ediția a 3-a. București: Hamangiu, 2013, p. 72;
5. Битокова, М.Х. Участие защитника в процессе доказывания в условиях состязательности сторон. В: Бизнес в законе, 2007, №3, с. 186.
Alte surse
6. Codul de procedură penală, Legea nr. 122-xv din 14 martie 2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104-110/447 din 07.06.2003.